

Maistrovo glas

Glasilo Zveze društev general Maister

številka 2/2017

Zlata plaketa Slovenske vojske

Rojstni dan Rudolfa Maistra s predsednikom države

Dan Slovenske vojske

Praznik Občine Kamnik

Iz dela društev in zveze

2017

zvezadgm.javno.si

maistrovglas.javno.si

www.facebook.com/zvezadgm

Kazalo

Uvodnik: Pustimo času čas	3
Zlata plaketa Slovenske vojske Zvezi društev general Maister	4
Obeležitev rojstnega dneva Rudolfa Maistra s predsednikom Republike Slovenije Borutom Pahorjem	6
Spominska slovesnost na Dobrihjah .	10
Drzna postavitev Maistrovega spomenika	12
Dr. Milan Gorišek – duša narodnostnega življenja v Lenartu in velik podpornik generala Rudolfa Maistra v prevratnih letih 1918/1919	14
Šentilj v gibanju za Majniško deklaracijo.....	15
Spominjanje stote obletnice Majniške deklaracije 1917	16
Vsakoletni nagradni natečaji z domoljubno vsebino za osnovne šole Zasavja	18
Srce pogreša dom	20
Poklon Maistru in nagrajencem	21
12. skupščina Zveze društev generala Maistra v Cerkvenjaku: Osnovna šola v Cerkvenjaku je dobila doprni kip in avlo generala Maistra	23
Domoljubni literarni dogodek v Mestni knjižnici Grosuplje	26
SLOVENEK SEM - nesojena slovenska himna	26
Letna skupščina Belokranjskega društva general Maister	28
Tilka Dorič	29
Društvo general Maister Ljubljana na izletu po poteh general Rudolfa Maistra	30
Alfonz Šarh, zeleni kader v Pohorskih gozdovih in narodni heroj NOB	32
Dan Slovenske vojske v Slovenj Gradcu	32

MAISTROV GLAS je revija, ki jo izdaja Zveza društev general Maister, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana, uredniški odbor: Matjaž Brojan, Mitja Meršol, Franci Svetelj, Jelka Šertel, Janko Šertel in Dušan Vodeb.

E-pošta: zvezadgm@siol.net
urednistvo.mg@gmail.com

Mnenje glede prepevanja himne v Parlamentu:

Kot sem že omenil pred dobrega pol leta, ko sem bil povprašan za mnenje pri sličnem vprašanju glede predvajanja državne himne ob koncih rednega sporeda na nacionalnih radijskih in televizijskih programih, znova poudarjam, da je državna himna ob grbu in zastavi glavni simbol državnosti, pod katerim se prepoznajo, poenotijo in navzven predstavijo prav vsi državljani Republike Slovenije. Državne himne so zgodovinsko gledano vselej napevi, namenjeni skupinskemu, množičnemu prepevanju, ki dvigaje duha, budi čut domoljubja, zavest pripadnosti in nenazadnje tudi čaščenja nečesa, kar je brez zrna dvoma sprejeto kot najvišja skupna vrednota. Zategadelj mora biti besedilo himne predmet najširšega soglasja vseh državljanov, sam napev pa jasno prepoznaven in ne pretežak za prepevanje, zakaj še enkrat poudarjam: himne so namenjene za množično prepevanje. V primeru naše himne pa v oziru besedil le-ta nedvomno govori o najvišjih etičnih, tako rekoč univerzalnih vrednotah bivanja in sobivanja, sam napev pa je tako preprost, da je za nekatere čistune že kar preveč »poskočniški«. Dejanje prepevanja himne se zares uresniči šele, ko si v njem aktivno udeležen - ko jo sam prepevaš. Nobeno prepevanje himne ni dogodek, kjer bi bil izpostavljen kritičnemu ušesu stroke ali bi se ocenjevala bodisi tvoj posluš bodisi celo tvoja muzikalnost, je le dejanje, ko se poenotimo »v en glas«, ker v to kar prepevamo, skupaj vsi tudi verjamemo. Kot sklep zato zagovarjam mnenje, da bi bilo prepevanje naše državne himne iz grl poslancev ne le zelo dobrodošlo ampak celo izjemno primerno ter v vseh pogledih državniško dejanje. Da bi se izognili morebitnim osebnim zagatam pa v pomoč svetujem kakšen krajši, največ enotedenski trening z izkušenim, a obenem strpnim in dobrodušnim pevovodjem.

Igor Krivokapič

Pustimo času čas

mag. Milan Lovrenčič, predsednik Zveze društev general Maister

Stemi besedami je odgovoril predsednik državnega zbora dr. Milan Brglez na naš poziv, da bi poslanci ob državnih praznovanjih zapeli državno himno. Prav tako so na Programskem svetu RTV Slovenije zavrnil predlog, da bi ob zaključku oddaj, torej ob polnoči, predvajali državno himno. Odgovorili so, da predvajanje državne himne ni v interesu RTV Slovenije oz. svetnikov, ker je to himna države, ki nam je bila ukradena.

Takšne reakcije državnega zbora in svetnikov Programskega sveta RTV Slovenija pa bi morale biti spodbuda za še boljše delovanje članov in vodstev društev generala Rudolfa Maistra in Franja Malgaja. Petje je čustven izraz pripadnosti, zato sem zaskrbljen ob spoznanju, da poslanci državno himno le poslušajo, nemo stojijo in čakajo, da bo odpe-ta. Le na balkonu je nekaj predstavnikov domoljubnih in veteranskih zvez, ki zapojemo skupaj z izvajalci. Kje so zlati časi poslanskega domoljubja, kot je bilo 24. junija 1991, ko so vsi takratni delegati (danes poslanci) vzhičeno peli državno himno in tako izrazili svojo pripadnost in ponos, da so Slovenci in državljani Republike Slovenije. Res so se gospodarske in družbene razmere v šestindvajsetih letih od nastanka države Slovenije močno spremenile; večinoma so bile posledica odločitev parlamenta, zato morajo zanje prevzeti odgovornost in sodelovati pri odpravljanju zgodovinskih napak (izbrisani, meja s Hrvaško, devizne vloge, bančne mahinacije, prodaja podjetij in bank, zgrešen šolski sistem itn.). Če bomo pustili času čas, se ne bo nič spremenilo. Sami moramo popraviti posledice zgrešenih odločitev, sami se moramo veseliti družbenega napredka, ki smo ga dosegli v minulih šestindvajsetih letih, in ob tem ponosno izraziti svojo pripadnost, da smo Slovenci in državljani Republike Slovenije.

Tudi na RTV Slovenija sem kot svetnik deloval kljub temu, da sem bil v Programskem svetu zavržen s predlogom, da bi ob zaključku oddaj zavrte-li državno himno. Mimo tega organa sem se z vodstvom hiše dogovoril, da bodo od 24. junija, ko praznujemo dan slovenske osamosvojitve, redno predvajali državno himno.

Tudi v naših društvih smo se dogovorili, da bomo negovali domoljubje in peli državno himno, na svojih proslavah pa tudi našo društveno himno Slovenec sem. Bil sem na več občnih zborih, kjer naše himne ni bilo, Prekmursko društvo pa je v zboru zapelo obe, državno in društveno.

Tako parlament kot RTV Slovenija pa tudi člani našega društva morajo biti vzor mladim v odnosu do domovine. Zdaj je moderno posnemati ameriški način izvajanja himne s solopevcem, kar pa je daleč od pristnega kolektivnega petja himne. Zato bodimo vzor mladim ter opomin poslancem in programskemu svetu RTV ter vsem, ki zanemarjajo tradicionalni slovenski način petja državne in društvene himne.

Ne bomo upoštevali priporočila dr. Brgleza, ravnali se bomo po znanem latinskem reku, ki v prevodu pravi:

Moja domovina

*Domovina je prostor, kjer se rodiš.
Domovina je okolje, v katerega se z lahkoto vživiš.
Moja domovina je zares prvovrsten kraj.
Zaradi družine in vseh prijateljev je kot nekakšen raj.*

*Moja domovina je tako zagotovo omembe vredna,
saj je izvrsten unikat – torej je posebna.
Zanjo so plemeniti Slovenci krvave borbe bili
in nam ponos, življenje ter srečo podarili.*

*Včasih pa nam vseeno manjka tisti pravi pogum,
a takrat prevladata upanje in zdrav razum.
Ni razloga, da bi nas obup prevzel,
če pa lahko sreča in veselje zapolnita to vrzel.*

Avtor: Aljaž Gornik, OŠ Dravljje

»Nobenega dneva brez črte. Mi potegnemo črto vsak dan.« V času, ko pišem ta uvodnik, sem dobil na mizo knjigo o dr. Franju Rosini izpod peresa Matjaža Brojana. Poleg sta knjigi o dr. Karlu Verstovšku, ki jo je izdala Mestna občina Velenje s pomočjo Šaleškega društva general Maister Velenje, in knjiga o Franju Malgaju avtorja ddr. Igorja Grdine.

Te dni smo bili soorganizatorji znanstvenega posveta o Majniški deklaraciji, katere iniciator je bil prleški rojak dr. Anton Korošec. Stoto obletnico in pomen tega dogodka smo obširno publicirali prek medijev.

Sicer pa vsak dan spremljamo delovanje društev in pomagamo pri njihovih aktivnostih.

Da smo dejavni, med drugim dokazuje Zlata plaketa Generalštaba in načelnika Slovenske vojske dr. Andreja Ostermana. Vsem vam, ki aktivno negujete domoljubje, čestitam za prejeto visoko vojaško priznanje. Vabim vas, da še naprej delujemo kot aktivni državljani in da ne čakamo, kaj bo prinesel čas, temveč, kaj bomo prinesli mi s svojim delom v dobrobit naše domovine Republike Slovenije.

Zlata plaketa Slovenske vojske

Priznanje je zgled pozitivnega odnosa Slovenske vojske do dela in sporočilnosti generala Rudolfa Maistra. Pri tem je pomembna vloga Društva general Maister in kasneje Zveze društev general Maister na čelu s predsednikom mag. Milanom Lovrenčičem pri postavitvi spomenika generala Maistra, ki je kot vojaški simbol dobil častno mesto pred Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije.

Prav tako je Zveza društev general Maister zaslužna za pomemben prispevek k razvoju Slovenske vojske in večanju njenega ugleda ter prepoznavnosti v domačem in mednarodnem okolju.

Zvezi društev general Maister

Obeležitev rojstnega dneva Rudolfa Maistra s predsednikom Republike Slovenije Borutom Pahorjem

dr. Nelida Nemeč

Letošnja slovesnost, s katero smo se 29. marca ob obletnici rojstva poklonili našemu izjemnemu rojaku, velikemu domoljubu, pesniku in generalu Rudolfu Maistru, je že tradicionalno potekala pred njegovim spomenikom na Trgu OF v Ljubljani, letos tudi ob prisotnosti predsednika države Boruta Pahorja, ministrice za obrambo Andreje Katič, podžupana Mestne občine Ljubljana Dejana Crneka, predsednika Zveze društev general Maister mag. Milana Lovrenčiča, predsednika Društva general Maister Ljubljana Dušana Vodeba in številnih maistrovcev, praproščakov, predstavnikov domoljubnih organizacij in drugih obiskovalcev, predvsem mladih.

Program, ki so ga oblikovali učenci osnovnih šol (Miška Kranjca, Dravelj in Prule) in srednjih šol (Gimnazije Poljane in Srednje upravno administrativne šole Ljubljana) se je začel točno opoldne ob lepem, sončnem in toplim dnevu in s srčnostjo ter podoživetostjo spodbudil in okrepil naša domoljubna čustva ter ljubezen do naše domovine, do preteklosti in sedanosti z zavedanjem, kako dragoceno je biti Slo-

venec na slovenski zemlji in kako pomembno je, da to zavedanje globoko v sebi nosijo tudi mladi, ki jim je bila slovesnost v veliki meri tudi namenjena.

Dogodku, ki se je zvil z vseslovenskim festivalom domoljubja ob številnih slovesnostih širom po naši domovini, so s kulturnim programom dali poseben pečat učenci in dijaki ter tako dokazali, da tudi med mladimi močno živijo Maistrov duh,

njegove besede in dejanja. General Rudolf Maister je v sebi združeval vojaški pogum in pesniško dušo, ki je globoko v sebi začutila dragocenost slovenskega jezika: v svojih pesmih je govoril o vojni, življenju, smrti in ljubezni. Tudi v pesmi Naprej, ki je bila predstavljena.

Skozi program nas je najprej popeljal otroški pevski zbor OŠ Prule s pesmimi Ena ptička priletela, Across the Universe in Tribučko kolo, nada-

ljevali pa so osmošolci OŠ Dravlje s svojimi pesmimi, ki so jih napisali pod skupnim naslovom "Moja domovina" in pokazali, kako globoko jo čutijo in kako zelo se zavedajo njenih lepot. Lena Drobnič je med drugim zapisala: "Tam kamnite so gore, kot nebo modre so vode, tam bogate so ravnine, tu zelene so doline ... ." To občutenje lepote je podkrepil tudi odlomek iz Cankarjevega Kurenta, ki ga je prebrala učenka OŠ Dravlje Ada Lana Dervišević: "O domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in je rekel: "Tu bodo živeli veseli ljudje!" Skopo je meril lepoto, ko jo je trosil po zemlji od vzhoda do zahoda; šel

je mimo silnih pokrajin, pa se ni ozrl nanje – puste leže tam, strme proti nebu s slepimi očmi in prosijo milosti. Nazadnje mu je ostalo polno prgišče lepote; razsul jo je na vse štiri strani, od štajerskih goric do strme tržaške obale, od Triglava do Gorjancev ..."

Tudi petje otroškega pevskega zbora OŠ Miška Kranjca je potrdilo sloves, da imamo Slovenci čudovite glasove in seveda največ pevskih zborov na prebivalca na svetu. Ubrano in z zanosom so zapeli ljudsko Adlešičko kolo in Vodopivčevo Vesela otroška. Gimnazijci Gimnazije Poljane so se predstavili z dvema Maistrovima pesmima, di-

jaški pevski zbor Srednje upravno administrativne šole Ljubljana pa z občuteno podanimi skladbami: Kreslinovo Okna na stežaj, Za Slovenijo živim Nuše Derenda in Dober dan, življenje Ditke Haberl.

Mladi se zavedajo, da je domoljubje pomembno čustvo, ki razpre srce in spodbudi zavedanje, da je domovina samo ena in edina. Tudi Srednja upravno administrativna šola Ljubljana je svetel zgled, kako spodbujati mlade. Posebno pozornost namenjajo razvijanju vedenja in odnosa do domovine, države, državnih institucij in seveda spodbujanju h kritičnemu mišljenju in k aktivnemu vključevanju v družbo na držav-

Rojstni dan Rudolfa Maistra

ni in evropski ravni. Prav zato so se njihovi dijaki tako številno udeležili slovesnosti in s tem pokazali, da jim je domoljubje blizu in da jim obeležitev pomembnih ljudi in dogodkov veliko pomeni.

S polaganjem vencev so se spominu generala Maistra poklonili predsednik države Borut Pahor, ministrica za obrambo Andreja Katič, podžupan mesta Ljubljana Dejan Crnek ter predsednik Društva general Maister Ljubljana Dušan Vodeb s podpredsednikoma Aleksom Štakulom in dr. Nelido Nemeč.

Slovesnost so oblikovali torej predvsem mladi ob svojih mentorjih in

pokazali svojo srčnost ter ljubezen tako do domovine kot do generala Maistra, ki je pomembno sooblikoval zgodovino slovenskega naroda in države. K slovesnosti so pripomogli tudi častna straža slovenske vojske, garda slovenske vojske, orkester slovenske policije in praproščaki. In naj končam z besedami voditeljice prireditve: "Pravijo, da smo majhni, a majhnost je prisotna le v srcih in mislih nekaterih; vedno znova dokazujemo, kako veliki smo, koliko lahko s pogumom in vztrajnostjo dosežemo. Odprimo srce za zgodbe zgodovine, pa bomo pisali velike zgodbe uspeha tudi v prihodnosti".

Moja domovina

Kjer leži moja domovina prelepa,
se še vsak ptiček rad potepa.
Pri nas so hitra in deroča vodovja,
pa tudi visoka in siva skalovja.

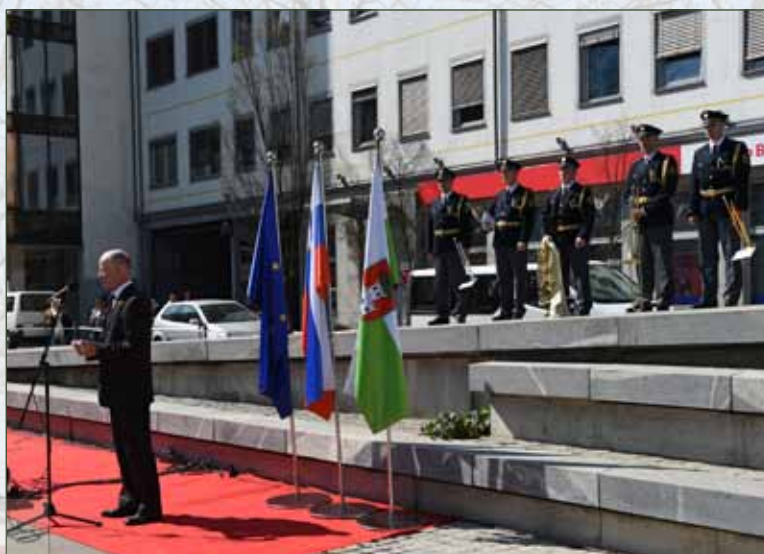
Imamo hribe in doline
ter tudi temne jamske votline.
Tu so tudi gozdovi
in bogati kamniti gradovi.

Ko avto odpelje iz garaže,
se zapeljemo do plaže.
Slovenska domovina kakor Litva ni velika,
je pa zato bolj raznolika.

Avtorica: Klara Verlič, 8. a
OŠ Dravlje

»Ljubljansko Društvo in Zveza društev general Maister negujemo spomin na dejanja borcev za severno mejo in njihovo sporočilnost. Zavedamo se, da je zgodovina učiteljica življenja. Vemo, da domoljublje ni nekaj samo po sebi umevnega in da ga ne zagotavljata ime in priimek, ampak srce in aktivno državljanstvo!«

D. Vodeb

Spominska slovesnost na Dobriyah

Vladimir Ovnič

Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj se je tudi letos s spominsko slovesnostjo spomnilo na dogodke v prevratnih letih 1919/20, ko so se borci Franja Malgaja in generala Maistra bojevali z avstrijskimi vojaki za vzpostavitev pravične severne meje.

Vsakoletno srečanje v spomin na dogodka pred skoraj desetimi desetletji nas vrača v čas, ko smo Slovenci soustvarjali politično zgodovino in politične meje v Evropi, v čas, ko so bili pogum, odločnost in domoljubnost posameznikov in vsega naroda močnejši od strahu za življenje. Politične in družbene spremembe so 20. stoletje v zgodovini zaznamovale kot stoletje, polno bolečine in smrti, povzročene v vojnah, ki niso zaobšle ne Slovenije in ne Koroške. Ko je ob kon-

cu prve stoletne morije na bojiščih utihnilo orožje, se je na Koroškem in Štajerskem začel boj za severno mejo, za prostor južno od Drave, naseljen s slovenskim življem. General Maister s prostovoljci je na Štajerskem uspel spremeniti potek meje v korist nove države. Na Koroškem je Franjo Malgaj s svojo vojsko zasedel kraje do Drave in prišel do Celovca, a se je moral umakniti, v boju pa 6. 5. 1919 izgubil življenje nedaleč stran od kraja kjer stoji danes spomenik, posvečen vsem borcem, padlim za severno mejo in tudi vsem, ki so dali življenje za svojo domovino v drugi svetovni vojni. Prav zato je tudi naša spominska slovesnost vedno blizu tega datuma.

Slovesnost se je začela s slavnostnim prihodom pohodnikov, ki so že v ju-

tranjih urah krenili po Malgajevi poti, ki se vije v bližini krajev, kjer se je zadnje dneve svojega življenja boril Franjo Malgaj s soborci.

V programu so sodelovali moderator in recitator Aljaž Verhovnik, godba na pihala Kulturnega društva Prevalje in Mežiški knapi, pevci iz bližnje Mežice. Poleg teh so slovesnost dogodka dopolnili še praporščaki veteranskih organizacij Koroške pod vodstvom višjega štabnega vodnika Jožeta Temnikarja in straža 72. brigade.

Pozdravni govor je imel ravenški župan dr. Tomaž Rožen, ki je v svojem nagovoru med drugim poudaril, da smo Korošci domoljubi, ki spoštujemo svoj narod in svojo zgodovino, nismo pa nacionalisti, saj ne odrekamo enakih pravic, kot jih želimo zase,

Prihod udeležencev

Prihod praporščakov

Pogovor predsednikov

Pripadniki 72. brigade pri Malgaju

Slavnostni govornik

drugim narodom. Slavnostni govornik je bil prvi predsednik Republike Slovenije, ki je v svojem govoru osvežil spomin na junaške boje Malgaja in njegovih soborcev in generala Maistra ter njegove vloge pri oblikovanju severne meje. V nadaljevanju je poudaril tudi vlogo Slovencev v drugi svetovni vojni na strani protifašistične koalicije in vlogo borcev v osamosvojitveni vojni. Aktualne politične dogodke je aktualiziral s polo-

Častni pozdrav

žajem koroških Slovencev v Avstriji in sprejemanjem koroške deželne ustave, v kateri sicer priznavajo avtohtono slovensko manjšino, ne priznavajo pa ji slovenskega jezika.

Ob zvokih žalostinke sta venec k spomeniku Franja Malgaja in njegovim tovarišem, ki so padli v bojih za Koroško, položila predsednik Občinske organizacije ZZB za vrednote NOB Ravne na Koroškem Maksimilijan Večko in predsednik Koroškega

domoljubnega društva Franjo Malgaj Vladimir Ovnič.

Prireditve se je poleg številnih Korošcev in vseh treh koroških poslancev v državnem zboru udeležil tudi predsednik Zveze društev general Maister mag. Milan Lovrenčič in general major dr. Alojz Steiner, predsednik Zveze slovenskih častnikov. Po končani slovesnosti so se udeleženci ob koroški potici in moštu zadržali v prijetnem druženju in klepetu.

Udeleženci na slovesnosti

Polaganje venca pred spomenikom Franju Malgaju

Drzna postavitev Maistrovega spomenika

Primož Hieng

V nedeljo, 29. marca, je minilo 141 let od rojstva generala, bojavnika in pesnika Rudolfa Maistra Vojanova, julija letos pa bo tudi 81. obletnica njegove smrti. Maistru smo v Sloveniji postavili kar šest spomenikov; prvi so se nanj spomnili Kamničani pred 45 leti, torej že leta 1970.

Postavitev in odkritje Maistrovega spomenika v Kamniku, v generalovem rojstnem mestu, je bila po mnenju takratnih poznavalcev drzna poteza. Ob 50. obletnici bojev za severno mejo se je že leta 1968 porodila ideja o postavitvi spomenika **Rudolfu Maistru**. Izdelavo so zapuili akademskemu kiparju **Antonu Sigulinu** (1917–1996) iz Ljubljane.

Slavnostno odkritje spomenika na Trgu talcev v središču Kamnika je bilo 25. oktobra 1970. Kamničani ne pomnijo, da bi se kdaj tod zbrala taka množica ljudi. V Kamnik so prihiteli številni nekdanji Maistrovi borci ter občudovalci generala in osvoboditelja naše severne meje iz vse Slovenije. Časopisni poročevalci so ocenili, da se je v Kamniku zbralo okoli 10.000 ljudi.

»Že v zgodnjih jutranjih urah so se na prostoru pred spodnjo železniško postajo začeli zbirati nekdanji koroški borci-prostovoljci, ki so se z avtobusi pripeljali iz vseh slovenskih krajev,« lahko preberemo v Kamniškem občanu, glasilu takratne SZDL Občine Kamnik. »Kamniški mladinci so vsakemu izmed borcev pripeli slovensko trobojnico. Ob 10.30 so borci skupaj s številnimi narodnimi nošami, zastavonošami ter z mengeško in domžalsko godbo v dolgem sprevedu krenili proti slavnostnemu prostoru na Trgu talcev. Tu je bila zbrana že velika množica, na slavnostni tribuni pa številni gostje, med njimi oba Maistrova sinova, Borut in Hrvoj.«

Točno ob 11. uri se je začela slovenost. V imenu več kot 600 borcev-prostovoljcev za severno mejo leta 1918-1919 je **Stane Peček** raportiral predsedniku častnega predsed-

Borci so v dolgem sprevedu krenili proti slavnostnemu prostoru. (Vir: Medobčinski muzej Kamnik)

stva **Francu Leskošku Luki**. Predsednik občinske skupščine **Vinko Gobec** je pozdravil vse udeležence, še posebej zbrane borce-prostovoljce za severno mejo. Nato je **inž. Pavle Žaucer**, predsednik odbora koroških partizanov pri Zvezi združenj borcev NOV Slovenije, v slavnostnem govoru orisal lik kamniškega rojaka in pesnika

Rudolfa Maistra ter njegovo vlogo pri osvoboditvi našega ozemlja ob severni meji.

Po govoru Pavla Žaucerja se je predsednik častnega predsedstva odbora za postavitev spomenika Franc Leskošek Luka napotil k spomeniku, ki je bil ovit v rdečo zastavo, in ga odkril. »Tovariš Leskošek je izročil spomenik v čuvanje pred-

sedniku občinske skupščine Vinku Gobcu,« je sporočil poročevalec s slovesnosti.

Čudovito jesensko vreme in res odlična organizacija sta pripomogla, da je veliko slavje Maistrovih borcev iz vse Slovenije v celoti uspelo. »Kamniku bo ostal v spomin na to slavje lep spomenik, delo akademskega kiparja Antona Sigulina, nova pomembna kulturnozgodovinska znamenitost v središču mesta,« je še zapisal kronist tedanjega časa. »Ta spomenik moramo čuvati in ga ohraniti poznim rodovom v spomin na našega velikega rojaka.«

Kot so zapisali v Kamniškem občanu, je predsednik občinske skupščine Kamnik Vinko Gobec po odkritju spomenika povabil vse člane častnega predsedstva in pripravljalnega odbora ter predstavnike koroških borcev na srečanje v Kamniško Bistrico, ki sta se ga udeležila tudi Maistrova sinova Borut in Hrvoj s svojima družinama.

Borut Maister je spregovoril še o izginotju diplome, ki jo je občina Kamnika 15. aprila 1924, ob petdesetletnici rojstva, namenila Rudolfu Maistru in ga takrat imenovala za častnega meščana Kamnika, in od katere je po besedah sina Boruta ostal le okvir. »Zelo žal mi je, da je bil eden izmed najdragocenejših spominov mojega očeta na Kamnik, to je diploma o priznanju za častnega meščana Kamnika iz leta 1924, med vojno uničen,« je povedal sin Borut. »Ko smo se leta 1941 selili v Zagreb, smo rešili vseh njegovih šest tisoč knjig. Diplomno, ki je bila obešena na vidnem mestu v našem stanovanju, smo v naglici pozabili in je ni bilo več, ko smo se po vojni vrnil v Maribor. Ostal je le okvir na podstrešju, lepo izrezljan, s kamniškim grbom. Ko sem si v Kamniškem občanu ogledal reprodukcijo te listine, ki jo je izdelal Maksim Gaspari, sem si želel, da bi ponovno dobil vsaj kopijo tega dokumenta. Saj bi ta slika tudi našo družino v prihodnje spominjala na prečudoviti rojstni kraj mojega očeta.«

Desettisočglava množica iz vse Slovenije se je zbrala ob odkritju prvega Maistrovega spomenika. (Vir: Medobčinski muzej Kamnik)

Eno redkih barvnih podob Rudolfa Maistra je leta 2005 ustvaril akademski slikar Viktor Šest iz Maribora. (Foto: Primož Hieng)

Dr. Milan Gorišek – duša narodnostnega življenja v Lenartu in velik podpornik generala Rudolfa Maistra v prevratnih letih 1918/1919

dr. Marjan Toš

V Sv. Lenartu v Slovenskih goricah je bilo leta 1910 le 637 prebivalcev, od tega 302 Slovenca in 323 Nemcev. Okolica je bila povsem slovenska. Sodeč po napisih in nemški govoricu je Lenart na zunaj kazal nemško lice, v resnici pa je bil slovenski. Večina tržanov je bila slovenskega rodu in se je prištevala med Nemce samo zato, ker je bilo to imenitnejše in je v primerjavi s slovenskim kmečkim prebivalstvom kazalo višjo socialno in kulturno stopnjo. Po vaseh okoli Lenarta ni bilo nemškega prebivalstva. Več kot 20 Nemcev ali nemško govorečih prebivalcev je bilo leta 1910 v Zg. Senarski (22), v Zg. Porčiču (27) in trgu Sv. Trojica (66). Zaradi volilnega sistema po kurijah je bila občina Lenart vse od uvedbe ustavnega življenja v Avstriji v nemških rokah. Konec 19. stoletja so županovali Nemci: najprej usnar Anton Mravlag, po njem je leta 1902 postal župan trgovec Josef Sedminek in za njim leta 1911 trški mesar in gostilničar Heinrich Sollag. Slovenske župane je trg dobil šele po ustanovitvi države SHS.

Lenarško župnišče je bilo vedno slovensko. Ljudska šola je bila vse do leta 1906 nemška, sloveniziral jo je narodno zavodni nadučitelj **Radoslav Kopic**. Leta 1895 je bilo v središču trga zgrajeno mogočno novo šolsko poslopje, eno najlepših na Štajerskem. Kot protiutež slovenski ljudski šoli je bila leta 1909 ustanovljena še nemška – schulvereinska šola. Vodil jo je nadučitelj **Otto Flöry**. Pošta je bila slovenska, slovenizacija okrajnega sodišča pri Sv. Lenartu, ki je v tem trgu začelo poslovati sredi leta 1850, pa je bila počasna. Zanj je zaslužen predstojnik **Jožef Kranvogel**, ki je vodenje lenarškega sodišča prevzel leta 1897. K slovenizaciji sodišča je pripomogel tudi kasnejši sodni starešina in lenarški kronist **dr. Ožbolt Ilaunig**. Vodstvo slovenskega narodnostnega gibanja v Lenartu je bilo v rokah intelektualcev svobodnih poklicev, ki so bili

neodvisni. To velja predvsem za odvetnike. Med njimi je kmalu po prihodu v Lenart prevzel vodilno vlogo **dr. Milan Gorišek**. Ob njem so bili odločni zagovorniki slovenstva še **Franjo Lovrec**, **Davorin Polič** in **Janko Leskovec**. Slovenstvu so bili naklonjeni tudi notarji, med njimi po prihodu v Lenart leta 1906 najbolj **dr. Franjo Štupica**. Bil je celo ustanovitelj Narodno napredne (liberalne) stranke, ustanovni član in prvi predsednik lenarškega društva **Sokol**. To je bilo ustanovljeno leta 1908 in je imelo izjemno pomembno vlogo vse do začetka druge svetovne vojne. Prvi sokolski vaditelj je bil Davorin Polič, tesni sodelavec dr. Milana Goriška in njegovega slovenskega kroga. Za krepitev slovenstva je bila pomembna vloga denarnih zavodov, kot je bila Glavna hranilnica in posojilnica Slovenskih goric v Lenartu. Leta 1907 jo je skupaj z dr. Goriškom in Leščnikom ustanovil notar Franjo Štupica.

Dr. Milan Gorišek je izhajal iz znane meščanske družine, rodil se je 1. septembra 1878 v Celju. Bil je poročen s hčerko slovenskega deželnega poslanca Franja Robiča iz Limbuša. Pravo je študiral v Pragi, kjer je leta 1902 tudi doktoriral. Poklicno pot je začel v Mariboru, a je kmalu odšel v Lenart, kjer je ostal vse do aprilske okupacije Jugoslavije leta 1941. V Lenart je prinesel mnoge napredne ideje in se je vztrajno zavzemal za krepitev slovenstva ter za slovenski značaj trga. Bil je med vodilnimi sokolskimi delavci v Lenartu in pomemben funkcionar mariborske sokolske župe. Nekaj časa je bil tudi lenarški župan in je skrbel za gospodarski napredek trga in okolice. Vidno vlogo je odigral v prevratnih letih 1918/1919, ko je generalu Maistru in njegovi slovenski vojski pomagal z živežem in predvsem z denarjem iz lenarške hranilnice (prim. Marjan Toš, Sokolsko društvo Lenart, v: Zbornik ob 100-letnici sokolstva v Le-

dr. Milan Gorišek

nartu, Športno društvo Lenart, Lenart 2008, 13–14). Tesno je sodeloval predvsem s podpredsednikom Narodnega sveta za Štajersko v Mariboru **dr. Franjom Rosino**, ki je bil Goriškov svak. Leta 1918 je dr. Milan Gorišek takoj po prihodu iz razpadle avstro-ogrske vojske prevzel vodenje Narodnega sveta v Lenartu. Kot vodilni liberalni politik je bil velik podpornik gospodarskega napredka osrednjih Slovenskih goric, vneto je podpiral slovensko kulturo in prosveto, dolga leta je bil vodilni sokolski funkcionar v mariborski sokolski župi in prizadeveni lovec v odseku Slovenskega lovskega društva Sv. Lenart ter eden od voditeljev lenarške požarne brambe. Po njegovi zaslugi je ta kmalu po prevratu prešla iz nemških v slovenske roke. Po aprilskem napadu sil osi na Kraljevino Jugoslavijo leta 1941 je moral z družino bežati iz Lenarta v Bosno. Tam ga je zadela kap in je bil do konca življenja odvisen od pomoči drugih. Umril je leta 1957 v Limbušu in je pokopan na pokopališču v Rušah. Lenarčani so nanj ohranili lep spomin in po njem poimenovali tudi eno od ulic v mestu.

Šentilj v gibanju za Majniško deklaracijo

Bruno Jelenko, Domovinsko društvo generala Maistra Šentilj

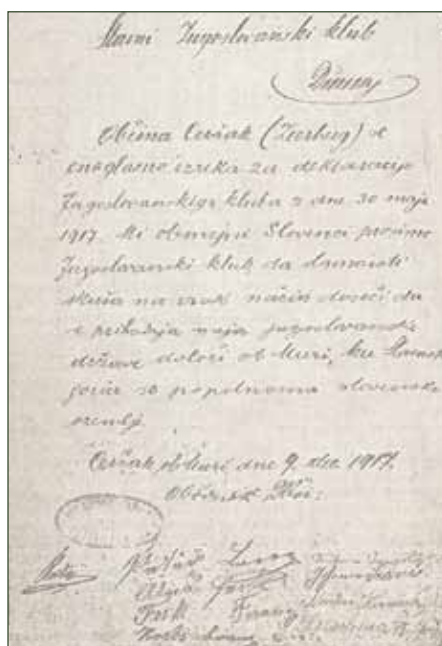
Pred sto leti, v letu 1917, ko je v Avstriji v tretjem letu prve svetovne vojne spet oživel parlamentarno življenje, so se slovenski, hrvaški in srbski poslanci iz Slavonije in Vojvodine v dunajskem parlamentu povezali v Jugoslovanski klub. Predsednik kluba dr. Anton Korošec je v državnem zboru 30. maja 1917 prebral skupno izjavo, imenovano Majniška deklaracija. V njej so zahtevali združitev južnih Slovanov v monarhiji v avtonomno enoto. V široki akciji po vsem slovenskem ozemlju, ki jo imenujemo deklaracijsko gibanje, so v podporo izjavi zbrali približno 200.000 podpisov (Wikipedija).

Odziv na vse natečaje je bil zelo dober, še boljši v šolah, v katerih vodstva in mentorji prepoznajo interes in so pripravljene učenke in učence motivirati za sodelovanje.

Deklaracijsko gibanje v občinah šentiljske župnije

Sredi vojne vihre prve svetovne vojne so tudi dekleta in žene šentiljske župnije, utrjene v dolgoletnih narodnostnih bojih proti ponemčevanju severne meje, pod vodstvom župnika in narodnega bojevnika Evalda Vračka pokazale odločno privrženost zahtevi po ustanovitvi jugoslovanske države v Avstro-Ogrski monarhiji. Podprli jih je tudi major Rudolf Maister.

Prvi se je z izjavo za Majniško deklaracijo 9. decembra 1917 odzval občinski odbor v Ceršaku ob Muri, ki ga je po tragični smrti dolgoletnega župana in narodnega bojevnika An-

Kopija izjave ceršaškega občinskega sveta

tona Hauca od leta 1915 vodil Jožef Reiter. Izjava se glasi:

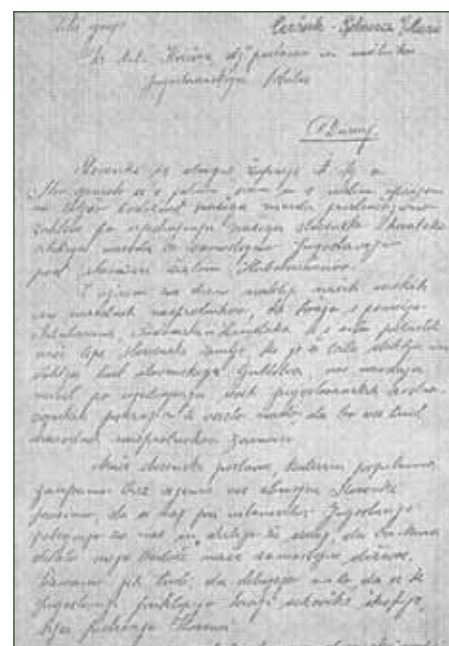
»Občina Ceršak (Zierberg) se enoglasno izreka za deklaracijo Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917. Mi, obmejni Slovenci, prosimo Jugoslovanski klub, da skuša na vsak način doseči, da se meja prihodnje jugoslovanske države določi ob Muri, ker so Slovenske gorice popolnoma slovensko ozemlje.«

10. januarja 1918 so v Ceršaku in Selnici sestavili še skupno izjavo podpore, za katero so dekleta zbrala 588 podpisov podpore.

Zbiralke podpisov

Slovenke iz obmejne župnije Št. Iļj v Slovenskih goricah se s polnim srcem in veselim upanjem na boljšo bodočnost našega naroda pridružujemo zahtevi po ujedinjenju našega slovensko-hrvaško-srbskega naroda v samostojno Jugoslavijo pod slavnim žezlom Habsburžanov. Z ozi-

Izjava podpore Majniški deklaraciji

rom na drzni naklep naših narodnih in verskih nasprotnikov, ki hočejo s pomočjo Schulvereina, Südmarke in Heimstata se s silo polastiti naše lepe slovenske zemlje, ki je bila že stoletja in stoletja last slovenskega ljudstva, nas navdaja misel po ujedinjenju vseh jugoslovanskih avstroogrskih pokrajin z veselo nado, da bo ves trud narodnih nasprotnikov zaman. Naše slovenske poslance, katerim popolnoma zaupamo vse ob-

Podpisi podpore Majniški deklaraciji

Evald Vračko

Jožef Reiter, župan v Ceršaku

mejne Slovenke, prosimo, da se naj pri ustanovitvi Jugoslavije potegujejo za nas in skrbijo že sedaj, da bo Mura delala mejo bodoče naše samostojne države. Pozivamo jih tudi, da delujejo na to, da se k Jugoslaviji priklopijo kraji sekovske (graške, op. p.) škofije, kjer prebivajo Slovenci. Mnogo je preстал obmejni slovenski narod od naših nasprotnikov, zategadelj upamo, da se nam z ustanovitvijo Jugoslavije bliža lepša in srečnejša bodočnost. Živela bodoča Jugoslavija, živeli naši vrli poslanci!

Major Rudolf Maister na zborovanju v Šentilju

Konec maja 1918 so v Slovenskem domu pripravili veličastno manifestacijo v podporo deklaraciji, na kateri je poleg drugih političnih osebnosti tiste dobe govoril tudi major Rudolf Maister iz Maribora. Tedaj še nihče ni slutil, da bo čez nekaj mesecev vzel usodo teh krajev tako odločno v svoje roke in jih srečno privedel pod okrilje svobodne domovine, Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Po tej slovesnosti so tudi šentiljske žene in dekleta pod vodstvom učiteljic Josipine Kirar in Katarine Poljanec sestavile izjavo za Majniško de-

Izjava šentiljskih žena in deklet

klaracijo, podpisalo jih je 385 žena in deklet, in jo izročile Jugoslovanskemu klubu.

Slovenske žene in dekleta, stražnice naše obmejne zemlje, se z vso dušo pridružujemo jugoslovanski deklaraciji, ki naj nam donese srečnejših dni. Svobodno, spoštovano in edino domovino, zlasti me, ki trpimo že leta in leta pod krutim nasilstvom, me, ki ne poznamo vojne le zadnja štiri leta, temveč ves čas svojega zavedanja. Naj ne bodo razvaline naših domov, naša prodana polja in gorice žalostni pomniki našim po-

Josipina Kirar

Franjo Žebot

tomcem. Nikdar! Iz sleherne ruše, orošene z našim znojem in našimi solzami, vstani nova moč, nova vera in novo upanje, iz teh treh pa nova, preizkušena in postoterjena ljubezen, ki naj bo zvesta stražnica Jugoslavije. V to pomozi Bog in delo naših poslancev, ko jim izrekamo svojo zahvalo in popolno zaupanje.

Pomembno vlogo v slovenskem deklaracijskem gibanju je odigral Franjo Žebot, šentiljski rojak iz Selnice ob Muri, ki je kot časnikar in ravnatelj Tiskarne Sv. Cirila v Mariboru skrbel za tiskanje propagandnega materiala in zbiranje podpisov za celotno mariborsko območje.

V Šentilju smo ponosni, da je major Rudolf Maister prav v Šentilju, braniku severne meje, v nevarnih prevratnih dneh javno nastopil v podporo Majniški deklaraciji.

Vir: Anton Šeško: Na vulkanskih tleh, Kraljevna skupnost Šentilj, 1978

Spominjanje stote obletnice Majniške deklaracije 1917

prof. dr. Janko Prunk

Maja sta bili obletnici dveh temeljnih slovenskih narodnopolitičnih programov. Oba sta sprožila val narodnih gibanj, ki sta pripeljala do slovenske narodne emancipacije. Prvo Majniško deklaracijo, 30. maja 1917, so razglasili jugoslovanski poslanci, člani dunajskega parlamenta, to so bili v veliki večini Slovenci in Hrvati iz Istre in Dalmacije. V kriznem vojnem letu 1917 so zahtevali na osnovi narodnega načela in hrvaškega držav-

nega prava združitev vseh ozemelj habsburške monarhije, na katerih prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi v samostojno državno telo, prosto vsakega tujega gospostva, zgrajeno na demokratičnem temelju pod habsburškim žezlom. Na koncu so še zapisali zelo pomembno sporočilo, da je izpolnitev te njihove zahteve pogoj, da se bodo sploh udeleževali parlamentarnega dela. To je bila res revolucionarna zahteva in zato je pomen deklaracije in dekla-

racijskega gibanja, zlasti za Slovence, izjemnega pomena. Zato čudi, da se slovenska politika niti vodilne znanstvene institucije, niso odločile obletnice tako pomembnega programa, ki je pomenil začetek nove zgodovinske dobe, kaj proslaviti. Morda je to le znak slabe ali nikakršne slovenske zgodovinske zavesti, kar je njena šibka točka.

Kot ironija napačne zavesti se je malo pred majniškimi obletnicami v Delu pojavil zapis ugledne kolu-

mnistke, ki je opozarjal, kakšna vsa obeležja, spominjanja in praznovanja stote obletnice oktobrske revolucije pripravljajo v mnogih državah po Evropi, z vprašanjem, kako pa bomo to obeležili Slovenci? Čisti bolni recidiv marksistično-komunistične indoktrinacije.

Tako so obletnico za nas pomembne prve Majniške deklaracije sklenile obeležiti civilno družbene domoljubne organizacije, na prvem mestu Zveza društev general Maister, Kulturno društvo za zaščito naravne in kulturne dediščine Sveti Jurij ob Ščavnici in občina Sveti Jurij ob Ščavnici. Slednja dva sta praznovanje obletnice Majniške deklaracije povežala še s praznovanjem spomina na enega od avtorjev deklaracije dr. Antona Korošca, mojega rojaka, ki je Majniško deklaracijo dejansko prebral v dunajskem parlamentu. Jurovški rojaki so za to priliko želeli odpreti za javnost prenovljeno Koroščevo spominsko sobo v njegovi rojstni hiši v Biserjanah pri Svetem Juriju.

Sodelovanje Zveze društev general Maister z jurovškimi organizacijami je obrodilo lep znanstveni simpozij in drugi dan narodno manifestacijo s svečano mašo, kulturno proslavo na glavnem trgu pred cerkvijo v Sv. Juriju, položitev venca pred Koroščev spomenik in odprtje in blagoslovitev Koroščeve spominske sobe. Program znanstvenega posveta je pripravila trojka: prof. Franci Čuš, predsednik Kulturnega društva Sv. Jurij ob Ščavnici, prof. dr. Janko Prunk, podpredsednik ZDGM, in prof. dr. Marko Jesenšek, prorektor Univerze v Mariboru, ki je bil tudi organizacijski vodja simpozija.

Članom strokovnega odbora simpozija je uspelo zbrati na znanstvenem posvetovanju skoraj vse najvidnejše slovenske znanstvenike iz Slovenije in iz zamejstva, ki se ukvarjajo z Majniško deklaracijo in z življenjem dr. Antona Korošca, kar dvanajst po številu:

- dr. Feliks Bister, biograf dr. Korošca je imel referat o dunajskih ozadjih Majniške deklaracije.

Moja domovina

*Ko ozrem se okrog sebe,
vsepovsod zagledam tebe,
tvoja govori bližina,
to je moja domovina.*

*Tam kamnite so gore,
kot nebo modre so vode,
tam bogate so ravnine,
tu zelene so doline.*

*Lepi tvoji so zakladi,
do njih odhitimo radi,
veseli smo, da te imamo
in nikomur te ne damo.*

*Avtorica: Lana Drobnič
OŠ Dravlje*

- dr. dr. Igor Grdina je v referatu Portret neznanega znanca, to je dr. Korošca, nanizal na svoj duhovit način mnoge neznane karakteristike tega pomembnega slovenskega politika.
- prof. dr. Stane Granda je govoril o Koroščevi zavrnitvi ponudbe cesarja Karla o neki ne zadostni slovenski avtonomiji v cesarskem manifestu 16. oktobra 1918.
- prof. dr. Andrej Rahten je govoril o nastanku jugoslovanskega poslanskega kluba in oblikovanju Majniške deklaracije.

zvezadgm.javno.si

- dr. Vlasta Stavbar o Majniški deklaraciji in deklaracijskem gibanju.
- dr. Aleksandra Gačič o vlogi Koroščevega sodelavca in poslanca dr. Karla Verstovška.
- dr. Avguštin Malle o Majniški deklaraciji med Koroškimi Slovenci.
- prof. dr. Matjaž Klemenčič o odmevih Majniške deklaracije med Slovenci v ZDA.
- dr. Aleš Maver o krščansko socialnih politikah v Evropi med obema vojnama.
- dr. Renato Podbersič o odnosu dr. Korošca do slovenske manjšine v Julijski krajini.
- mag. Tomaž Ivešič o Koroščevi smrti.
- dr. Jure Gašparič o Koroščevem pogrebu.
- prof. dr. Janko Prunk o pomenu Majniške deklaracije v slovenskem zgodovinskem razvoju.
- Stane Kocutar o primerjavi dveh Majniških deklaracij 1917 in 1989.
- prof. dr. Marko Jesenšek o vprašanju slovenskega jezika v stoletju obeh Majniških deklaracij 1917 – 2017 in
- prof. Franci Čuš o dr. Antonu Korošču in njegovih jurovških rojakih.

Referati so prinesli precej novih neznanih dejstev in na njih zgrajene nove - bolj objektivne in pozitivne ocene prve in druge Majniške deklaracije. Zlasti glede druge so de lahko referenti in publika čudili, kako da je slovenska država spregledala to dejanje spočetja slovenske države. Odgovor je samo eden, žalosten in sramoten. Današnji oblastniki niso sodelovali pri nastanku Majniške deklaracije, 8. maja 1989, zato je nimajo za svojo in se ne morejo sprijazniti, da je to temeljni dokument slovenske nacionalne emancipacije. Takšna drža je nerazumna in nemoralna.

Toda takšna drža aktualne slovenske oblasti udeležencev proslavljanja Majniških deklaracij in dela dr. Antona Korošca v prelepah prleških Atenah, kot je Sv. Jurij ob Ščavnici poimenoval dr. Anton Trstenjak, ni motilo. Uživali so v razkrivanju zgodovinske resnice in ob dobri hrani in pijači, s katero so jih gostili gostoljubni Prleki. In še vreme jim je šlo na roko.

Vsakoletni nagradni natečajji z domoljubno vsebino za osnovne šole Zasavja

Emil Štern, Društvo generala Maistra za Zasavje

To je ena od oblik dela z mladimi v zasavskih osnovnih šolah. Doslej smo izpeljali šest takšnih natečajev, katerih namen je bil razvijati vrednote, povezane z odnosom do domovine, kulture, do svojega kraja in jezika. Prvi, literarno-likovni z naslovom »Domovina in svet«, drugi, literarni z naslovom »Jezik je pomemben znak in dokaz narodovega obstoja«, tretji, likovni z naslovom »Slovenija, moja domovina«, četrti, likovni z naslovom »Moje Zasavje«, peti, literarni z naslovom »General Maister in domovina« in šesti, literarno-likovni z naslovom »Svet, v katerem živim«.

Odziv na vse natečaje je bil zelo dober, še boljši v šolah, v katerih vodstva in mentorji prepoznajo interes in so pripravljene učenke in učence motivirati za sodelovanje.

Zanimanje je vsako leto večje; na prvi natečaj so se šole odzvale s

15 prispevki, nato vsako leto z več prispevki, na zadnji natečaj pa z 58 likovnimi in 17 literarnimi prispevki. Tudi najboljše avtorje in mentorje z zadnjega natečaja smo nagradili s priznanji in praktičnimi nagradami na letnem Zboru članov društva 30. 3. 2017. Učenke in učenci so v svojih literarnih in likovnih prispevkih predstavili svoj pogled in razmišljanja o pomenu domovine skozi oči milijonov ljudi, ki je nimajo, ali pa so jo izgubili. Učenci od 4. do 6. razreda so svoja razmišljanja izrazili v likovni obliki, učenci od 7. do 9. razreda pa v literarni govorici.

Avtorje vseh poslanih prispevkov, ne le nagrajenih, ki bodo to želeli, bomo jeseni peljali na ogled muzeja v hiši Rudolfa Maistra v Kamniku.

Nagrajenci za literarne prispevke so:

- Manca Rebolj, 8. b OŠ Toneta Okrogarja Zagorje, mentorica Ana Knez

- Maša Božjak, 8. a OŠ Ivana Cankarja Trbovlje, mentorica mag. Mojca Lazar Doberlet
- Tim Groboljšek, 9. a OŠ Ivana Skvarče Zagorje, mentorica Mateja Naprudnik Praunseis
- Neža Juvan, 7. a OŠ Ivana Kavčiča Izlake, mentorica Petra Klenovšek
- Žana Grabnar, 8. a OŠ Ivana Kavčiča Izlake, mentorica Petra Klenovšek

Nagrajenci za likovne prispevke so:

- Viktor Ščepanovič, 4. a OŠ Trbovlje, mentorica Marta Klančar
- Domen Lebeničnik, 4. a OŠ Ivana Skvarče Zagorje, mentorica Sonja Grošelj
- Blažka Dolanc, 4. a OŠ Tončke Čeč Trbovlje, mentorica Tatjana Kos
- Beti Martinčič, 4. a OŠ Ivana Kavčiča Izlake, mentorica Tina Lesjak
- Brina Eberl, 4.r. OŠ Ivana Skvarče Zagorje, mentorica Darja Murn

Emil Štern

Svet, v katerem živim

*V takšnem svetu živimo,
kjer pravično vse ni.
Nekdo je bogat,
nekdo v revščini živi.*

*Meni v domovini ni hudo.
Vsak dan hodim v šolo,
s prijatelji mi je lepo,
družino ljubečo imam,
v lepi hiši živim,
če kaj potrebujem, to dobim.
A vsem na tem svetu ni tako lepo.
Mnogi v stiski živijo,
vsakega novega dne se bojijo,
ne vedo, kako naj preživijo.*

*Ko vidim reke beguncev,
mi je hudo.
Le kje njihov dom bo,
kdo delo dal jim bo?*

*Sprašujem se,
kdaj bo vsak razmišljal
in delal tako,
da naš planet ohranjen bo,
da vsem bo lahko lepo,
da bo zavladal mir,
da prihodnost srečna bo.*

*Avtorica: Manca Rebolj, 8. b
OŠ Toneta Okrogarja
Zagorje ob Savi*

Svet, v katerem živim

Moj svet je najlepši svet. Moj svet je svoboden. Moj svet ima prihodnost.

In moj svet ima zgodovino.

Zgodovino, ki je polna groze, krivic, vojn, obupa. Naša zgodovina je umazana zbirka prevar, laži, sovraštva. A vendar je tudi veličastna zgodba o ljudeh, ki so zmogli preseči povprečnost in se dvigniti nad brezupnost vsakdana. Zgodba o ljudeh, ki so na razne načine delali svet boljši. O ljudeh, ki jim ni bilo vseeno. O ljudeh, ki jim je beseda domovina pomenila več kot le besedo in ki so se za domovino borili tako z besedami kot z orožjem. Tudi Slovenci imamo veliko takšnih junakov, ki jim ni bilo vseeno za naš narod. Eden izmed njih je Rudolf Maister. Mož, ki je zaslu-

žen, da živimo v taki Sloveniji, kot jo poznamo. Borec, a ne le z orožjem, tudi z besedo.

Rudolf Maister – Vojanov

*Mladi! Da ste pripravljeni:
meča ne dajte nikoli iz desnice,*

naše pravice nikoli iz zenice!

Vranec naj zoblje osedlan,

da se kot strela zaprašite

in prevalite lažnike kamnite,

ko se ukreše – vaš dan.

Kultura, pesmi, knjige, umetnost, glasba, so stvari, ki našemu življenju dajejo višji smisel. V težkih trenutkih, tako na osebni kot na širši ravni, pa nam lahko in nam tudi morajo dajati upanje in vero v boljši jutri. Borbene pesmi vlivajo moč bojevnikom, dajejo upanje, združujejo ljudi in jih motivirajo.

Maister je v svojem življenju združeval oboje; bojeval se je z besedo in orožjem. Bojeval, da lahko danes jaz in ti, vsi mi, živimo v svobodni domovini.

Moj svet ima zgodovino. Oblikoval jo je tudi Rudolf Maister.

Moj svet ima prihodnost. Oblikovali jo bomo tudi mi, ki smo danes še mladi, a se zavedamo svojih korenin in smo ponosni nanje. In vem, da jih ne bomo pozabili in da se bomo zanje spet borili, če bi nam jih kdo poskušal vzeti.

Moja domovina je le ena. Moj svet je najlepši svet.

Maša Božjak, 8. r.

OŠ Ivana Cankarja Trbovlje

Svet, v katerem živim

Svet je poln dobrega in slabega. Ves čas se spreminja in danes ni več to, kar bi moral biti.

Poln je terorizma, vojn, gospodarske krize in vsi se znašajo nad begunci. Sploh jih ne poznajo, pa jim že očitajo, da so teroristi in nevarni ljudje. To ni res. Tudi oni imajo družine, ki jim hočejo zagotoviti boljše življenje. No, ne vsi. Vzel jim jih je terorizem. Ta je kriv za smrt nedolžnih ljudi, porušene domove in revščino. Ustaviti ga moramo, če ne, bomo kmalu tudi sami ob dom in domovino.

Družine ne smemo izgubiti. To je največje darilo, ki ga dobimo že ob rojstvu. Paziti jo moramo. Je kot zaklad, ki ga zakopljemo; in če ga ne zakopljemo dovolj

globoko, nam ga lahko kdo ukrade. Družine so ljudje, ki te imajo radi in ti bodo stali ob strani ne glede na to, kaj se bo zgodilo. Družina te vzgoji in pripravi na krut svet, ki te čaka v življenju. Nudi ti hrano, varnost in seveda – najpomembnejše – ljubezen. Družina ti daje tudi dom. Dom je kraj, v katerem se počutiš varnega. Je kraj, ki povezuje družino. Nanj se navežeš in v njem preživiš večino svojega življenja. Ko živiš in čas beži, se rodi tudi ljubezen do domovine. Ljudje predstavljamo domovino in ponosni moramo biti nanjo.

Naša skupnost je kot hiška. Treba jo je vzdrževati, če hočemo, da obstoji. Enako je z domovino. Vsa ta darila moramo čuvati in biti veseli, da jih imamo. Vse se spreminja, tudi

družba. Dandanes se najstniki ubadajo samo s svojimi pametnimi telefoni. Vidijo le ekrane in ne sveta okoli sebe. Morali bi iti v naravo, se izobraževati in spoznavati svet, v katerem živijo. Tako pa veliko najstnikov danes trpi zaradi nasilja in depresije. Trpljenje si poskušajo olajšati z drogo.

Ne bi smeli skrbeti le zase. Ne bi nam smelo biti vseeno za stisko drugih. Morali bi pomagati beguncem, ki nimajo domov in se boriti proti terorizmu. Morali bi se združiti, delovati kot celota, poskušati ohraniti naš svet miren in čim lepši.

Tim Groboljšek, 9. a

OŠ Ivana Skvarče

Svet, v katerem živim

Mislim, da je današnji svet zelo razdeljen. Medtem ko se nekatere razvajajo s svojim bogastvom, na drugem koncu sveta ljudje trpijo v revščini, lakoti in se morda borijo z najhujšimi boleznimi tega sveta.

Včasih je svet res krivičen. Posameznike doleti grda usoda. Nepravični ljudje se spravljajo na ljudi, ki jim niso nič storili. Po mojem je ena najbolj ponižujočih potez človeštva prav suženjstvo. K sreči se v svetovnem merilu stanje izboljšuje, a je še vedno prisotno. Le s čim so se ti ljudje zamerili svojim »izkoriščevalcem«? Nihče ni sam kriv, da se je rodil v določeni kulturi ali delu sveta. Mlajši včasih težko razumemo starše in starejše. O rasah in kulturah imamo ali imajo najrazličnejše predsodke. Zakaj bi morali biti ljudje drugih ras za nas, belce, manj vredni in cenjeni?

Živimo v svetu, ki slavi le tisto, kar imaš. Poudarjamo in kopi-

čimo materialno bogastvo, na duhovno pa pozabljamo. Poglejmo na vrednost ljubezni in materializma: medtem ko se stvari okoli nas izboljšujejo in napredujejo iz sekunde v sekundo, je ljubezen vedno enaka. Ko se bo porajala nova tehnologija, novi računalniki, najnovejši telefoni ipd., bodo ljudje ponosni, da imajo ob sebi koga, ki je z njim že dolgo. Premalo se zavedamo, kako smo lahko srečni, če smo deležni prijaznega nasmeha ali objema. Svet je nekatere ljudi pripeljal tudi do tega, da se sramujejo svojega premoženja.

Vsi ne moremo imeti sreče v življenju ves čas, lahko pa cenimo srečne trenutke. Za nekoga je morda srečen trenutek, ko pride do vode in kruha, drugi pa je srečen, ko prejema več in več.

Živim v sedanosti. Lahko analiziram preteklost, težko pa je napovedovati, kaj bo jutri. Mogoče bo jutrišnji dan podoben današnjemu, morda pa se bo kaj spremenilo. Ne želim izpostavljanje le slabosti našega pla-

neta; hotela bi le, da bi se človek zavedal posledic svojega ravnanja. S tem ne mislim samo na izkoriščanje planeta Zemlje, temveč na medsebojne odnose, na ljudi, pomoč in dobrodelnost. Zavedajmo se, da je okoli nas veliko ljudi, ki potrebujejo našo roko. Dobro delo lahko narediš tudi doma. Pomagaj sošolcu pri učenju. Hvaležen ti bo, ti pa boš vedel, da si naredil nekaj dobrega.

Seveda ima današnji svet tudi pozitivne strani. Prav je, da smo tudi kritični, a kljub temu moramo poznati nekaj prednosti. Dober primer je zdravstvo, saj je s pomočjo tehnologije in novih dognanj napredovalo. Mar ni to dobra stran našega sveta?

*Avtorica: Žana Grabnar, 8. a
OŠ Ivana Kavčiča, Izlake
Mentorica: Petra Klenovšek*

Srce pogreša dom

Lea Logar, občina Kamnik

15. marca je župan Marjan Šarec v predverju občinske stavbe odprl razstavo likovnih in literarnih del učenk in učencev kamniških osnovnih šol na temo Srce pogreša dom. Razpis so že četrtič pripravile veteranske in domoljubne organizacije občin Kamnik in Komenda: Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Kamnik - Komenda, Zveza združenj borcev za vrednote NOB Kamnik, Policijsko veteransko društvo Sever Ljubljana - odbor Kamnik, Zveza slovenskih častnikov Kamnik - Komenda in Društvo general Maister Kamnik. Strokovni

pregled in izbor del so opravili: slikarja Dušan Sterle in Lojze Berlec in slovenistki Ivanka Učakar, prof., in dr. Marjeta Humar. Razstavo pa je skupaj s Foto klubom Kamnik pripravil Koordinacijski odbor veteranskih in domoljubnih organizacij, ki ga je letos vodil Božo Pilej. Ob odprtju razstave se je iskreno zahvalil učencem in učenkam, ki so sodelovali s svojimi deli, mentorjem in mentoricam ter ravnateljem in ravnateljicam kamniških osnovnih šol, ki so podprli letošnji razpis.

Likovna in literarna dela so ustvarili učenci 2. in 3. triade kamniških

šol: Osnovne šole Frana Albrehta, Osnovne šole Toma Brejca, Osnovne šole Marije Vere, Osnovne šole Stranje in Osnovne šole Šmartno v Tuhinju. Na ogled je bilo postavljenih 26 likovnih in 15 literarnih del na temo Srce pogreša dom.

Prireditve je povezovala Sara Arko. V glasbenem programu pa so s flavto, citrami in diatonično harmoniko nastopile učenke Glasbene šole Kamnik: Nika, Manca in Petra Juvan.

Župan Marjan Šarec je razstavo odprl z mislijo na to, da je potrebno dediščino generala Rudolfa Maistra

prenašati predvsem na mlajšo generacijo: »Vsako leto si lahko v mesecu marcu ogledamo likovna in literarna dela nagradnega razpisa veteranskih in domoljubnih organizacij občin Kamnik in Komenda, letos z naslovom Srce pogaša dom. Ko so pred leti veteranske in domoljubne organizacije podale idejo za projekt, je bila osnovna ideja ta, da se tudi pri mladih in začeniši z mladimi govori o domoljubju. Domoljubje nikakor ni nacionalizem. Domoljubje nikakor ni nestrpnost do drugače mislečih. Domoljubje je ljubezen do domovine. Domoljubje je globoko čustvo, če imaš svoj dom,

domovino in svojo državo rad, saj se le tako v njej tudi dobro počutiš. Srce pogaša dom je lep in globok naslov. Ni vedno tam, kjer stanuješ, tudi tvoj dom. Ne velja vedno, da se tam, kjer si, tudi dobro počutiš. Zato se včasih marsikomu zdi, da njegovo srce hrepeni po nečem drugem, da njegovo srce hrepeni po pravem domu. Slovenci so dolga stoletja hrepeneli po njem in pred skoraj 26. leti smo ga tudi dobili. Zato so se veteranske in domoljubne organizacije občin Kamnik in Komenda odločile, za kar se jim na tem mestu zahvaljujem, da bodo samoiniciativno spodbujale

domoljubje in začele skupaj z Občino Kamnik gojiti tradicijo, da tudi najmlajšim pokažemo pravo domoljubje in jih že v šolah učimo o njegovem pomenu. Če bo otrok na nevsiljiv način dobil znanje o domoljubju, bo to znal ceniti, svojih pogledov ne bo vsiljeval drugim in bo znal ceniti tudi tisto, kar ima. Razstava odlično sovpada s prihajajočim praznikom občine Kamnik in rojstnim dnevom generala Rudolfa Maistra, tistega, ki je prvi začutil, da bi lahko Slovenci nekoč imeli svoj dom, ki bo njihova država, njihova domovina in njihov pravi topel dom.«

Poklon Maistru in nagrajencem

Jasna Paladin , Gorenjski glas

Tudi letošnji občinski praznik, ki ga Kamnik praznuje 29. marca, na rojstni dan rojaka Rudolfa Maistra, je minil v znamenju Maistrovih vrednot in tistih, ki so s svojim delom v občini pustili pomembne sledi.

Kamnik - Prireditve ob občinskem prazniku se v občini odvijajo že od sredine marca in se bodo sklenile jutri, 8. aprila, osrednje praznovanje pa je občina pripravila v sredo, 29. marca, na dan samega praznika.

Kot že vsa minula leta doslej se je osrednje praznovanje odvijalo v dveh delih. Po položitvi lovorjevega venca v preddverju občinske stavbe so se vodstvo občinske uprave, gostje in številni občani zbrali ob spomeniku Rudolfa Maistra na Trgu talcev, kjer je znova sodelovala tudi Častna enota Slovenske vojske.

Venec k spomeniku sta položila župan Marjan Šarec in ministrica za obrambo Andreja Katič, ki je bila tudi letošnja slavnostna govornica. Povzela je Maistrova dejanja ob kon-

Gorazd Kavčič, Gorenjski glas

Jasna Paladin, Corenjski glas

cu prve svetovne vojne ter poudarila njihov pomen.

Ponos, da se je Rudolf Maister rodil prav v Kamniku in tu preživel prvih šest let svojega življenja, je izrazil tudi župan Marjan Šarec. »In če pravijo, da te tista najzgodnejša leta zaznamujejo, potem si lahko upravičeno lastimo malo zaslug, da ga je Kamnik izoblikoval v človeka, kakršen je bil. Bil je odločen. Bil je človek na pravem mestu, v pravem trenutku in naredil je tisto, kar se je od njega pričakovalo. Zakaj danes praznujemo? Praznujemo zato, ker nam velikokrat manjka ponosa. Ker nam velikokrat manjka odločnosti. Ker nam velikokrat manjka tudi zavedanja, kaj je naša zgodovina in tega, da smo Slovenci lahko ponosni na tisto, kar imamo,« je povedal župan, ki je svojim soobčanom še mnogo več povedal v nadaljevanju, na osrednji slovesnosti v Domu kulture Kamnik.

Kaj je bilo narejenega v zadnjem letu dni

Pred polno dvorano Doma kulture Kamnik je župan podrobno povzel vse večje pridobitve v minulem letu. »Vsi smo občani naše občine in vsi se moramo tudi potruditi zanjo, da nam bo v ponos. Naša občina je za slovenske razmere zelo velika in razvejana, s svojimi 29.500 prebivalci tudi zahtevna za usklajevanje vseh interesov družbe. Sodbe o uspešnosti našega dela so lahko takšne ali drugačne. Ne morem in ne smem trditi, da smo bili na vseh področjih

uspešni, najboljši in da boljših od nas ni, ni mi pa tudi nerodno stati pred vami in reči, da smo v smer napredka premaknili veliko. Med drugim smo pred kratkim prejeli tudi priznanje zlati kamen za najprodornejšo občino v regiji, jeseni pa priznanje Turistične zveze Slovenije za najlepše mesto v kategoriji srednjih mest. Priznanje ni blazina, na kateri se mirno spi, temveč je veslo za veslanje proti toku. Če se ustaviš, te bo odneslo. Trdno verjamem, da bomo upravičili zaupanje ocenjevalcev tudi v prihodnje in se trudili vsak dan znova,« je svoj govor občanom in gostom začel župan Marjan Šarec in v nadaljevanju omenil številne opravljene in uspešne projekte.

Med projekti je župan omenil sanacijo petih zemeljskih plazov, preventivna dela na vodotokih, sanacijo Muzejske ceste proti gradu Zaprice, javno razsvetljavo, avtobusno postajališče in pločnik v Soteski, delovanje KIKštarterja in Podjetniški klub Kamnik, uspehe na turističnem področju, kohezijske projekte z gradnjo kanalizacije ob obnovo vodovodnih cevi, protipoplavni zid ob Kamniški Bistrici, obnovo spomenikov, sofinanciranje kulturnih, domoljubnih, mladinskih, godbenih, folklornih, športnih in festivalskih aktivnosti, investicije v kamniške vrtnice in podružnične šole ...

Kaj pa načrti?

»Sprejeta proračuna za leti 2017 in 2018 nakazujeta, da so pred nami zahtevne naloge, zlasti proračun za

leto 2017 je najvišji doslej, ker vsebuje kohezijska evropska sredstva in 7,5 milijona evrov kredita za gradnjo Osnovne šole Frana Albrehta Kamnik. Zlasti ta projekt nam bo v prihodnosti zaposloval možgane in kratil spanje. Ocenjujemo, da nam bo letos uspelo začeti postopke za gradnjo, predvsem mislim na dokumentacijo. Gradili bomo v več fazah, najprej se bomo lotili same šolske stavbe, v naslednji fazi, ko bomo zbrali sredstva, pa še športne dvorane. Obeta se nam tudi nadaljevanje obnove lokalne ceste skozi Podgorje, kjer bomo zgradili pločnik in javno razsvetljavo in s tem izboljšali varnost na tej obremenjeni tranzitni cesti. Gradbišče se nam obeta tudi v mestnem jedru, kot posledica dotrajanega električnega omrežja, ki je na meji vzdržljivosti. Elektro Ljubljana bo zamenjal glavni vod, ki napaja Kamnik. Zato smo se odločili, da bomo hkrati zamenjali dotrajano infrastrukturo, in sicer od stavbe sodišča do pošte, na koncu pa sanirali tudi vozišče, območje za pešce pa tlakovali, kajti sedanje stanje nam ne more biti v ponos.«

Šest občinskih nagrajencev

Župan je v nadaljevanju podelil šest občinskih priznanj; zlato priznanje sta prejela dr. Marjanca Klobčar in Janez Uršič, srebrnega Danijel Bezek in Enota za protokol Slovenske vojske, bronastega pa Alenka Juvan in KUD Hiša keramika, zakaj pa ne majolka.

12. skupščina Zveze društev generala Maistra v Cerkvjenjaku

Osnovna šola v Cerkvjenjaku je dobila doprsni kip in avlo generala Maistra

Tomaž Kšela

»Že letos se moramo začeti pripravljati na 100-letnico bojev za severno mejo, da jo bomo naslednje leto čim bolj dostojno in slovesno proslavili,« je na 12. skupščini Zveze društev generala Maistra dejal njen predsednik mag. Milan Lovrenčič. Člani skupščine, ki so se prvo aprilsko soboto zbrali v Cerkvjenjaku, so na svojem zasedanju sprejeli poročilo o delu Zveze društev generala Maistra za leto 2016 ter letni program Zveze in društev generala Maistra za leto 2017, za dodatnega podpredsednika zveze so izvolili Marjana Fariča iz Murske Sobote, za novo zakladničarko pa dr. Nelido Nemec.

Vodstvo Zveze in predstavnike društev iz vse Slovenije so domačini v Cerkvjenjaku sprejeli zelo slovesno. Pred poslopjem občine so jih pozdravili župan občine Cerkvjenjak Marjan Žmavc, predsednik Društva general Maister Cerkvjenjak Roman Lorenčič in ravnatelj osnovne šole Cerkvjenjak-Vitomarci Mirko Žmavc. Članom skupščine in njenim gostiteljem so se pridružili še gostje: poslanec Franc Breznik, sekretar Združenja slovenskih častnikov brigadir Martin Jurgovec, predstavnik Združenja civilnih invalidov vojne Leon Pilinger, predstavnik Združenja borcev za tradicije narodnoosvobodilne vojne Franc Bratkovič, sin Maistrovega borca Karl Lah in drugi. Predsednik Zveze, cerkvjenjaški župan in predsednik domačega društva so naprej položili venec pred obnovljeni Maistrov spomenik v središču Cerkvjenjaka, nato pa so se vsi napotili v avlo osnovne šole, tam odkrili doprsni kip generala Maistra, hkrati pa po njem poimenovali avlo, v kateri se zbirajo cerkvjenjaški otroci in mladina. Doprsni kip, ki bo poslej krasil avlo osnovne šole, je delo kiparja Viktorja Gojkoviča s Ptuja, šoli pa ga

Predsednik Zveze društev generala Maistra magister Milan Lovrenčič, župan občine Cerkvjenjak Marjan Žmavc in predsednik Društva general Maister Cerkvjenjak Roman Lorenčič so položili venec k prenovljenemu spomeniku generala Maistra.

Ravnatelj osnovne šole Mirko Žmavc, predsednik Društva general Maister Cerkvjenjak Roman Lorenčič, cerkvjenjaški župan Marjan Žmavc in poslanec Franci Breznik so odkrili doprsni kip generala Maistra v avli osnovne šole.

je poklonilo Društvo general Maister Cerkvjenjak. Na spomenik na trgu, posvečen Rudolfu Maistru, pa so postavili bronasti doprsni kip.

Po slovesnosti v šolski avli so se člani skupščine in gosti zbrali v Kulturnem

domu v Cerkvjenjaku, kjer jih je najprej pozdravil župan Marjan Žmavc, nato pa jim je spregovoril Roman Lorenčič. Povedal je, da je bilo Društvo general Maister Cerkvjenjak ustanovljeno 22. marca 2010 z namenom ohr-

Avlo osnovne šole, kjer se zbirajo mladi, so poimenovali po generalu Maistru.

Utrinek s proslave v Kulturnem domu Cerkevjak

Kulturni program na proslavi je bil izredno bogat in doživet, zato je navdušil udeležence proslave, za kar se je nastopajočim zahvalil uveljavljeni zgodovinar prof. Aleš Arih.

Društvo general Maister Cerkevjak je razvilo svoj prapor.

njanja spomina na zgodovinsko delo generala Maistra in njegovih borcev za severno slovensko mejo. »Zgodovinska dejstva dokazujejo, da je tudi naše okolje dalo svoj pečat bojem za severno slovensko mejo. K temu so prispevali domačini, ki so sodelovali v bojih pod poveljstvom generala,« je dejal Roman Lorenčič in dodal, da si je društvo zadalo nalogo, da postavi spominsko obeležje vsem Cerkevjančanom, ki so v tistih prelomnih časih sodelovali v bojih za severno mejo. Po štirih letih je članom društva slednje tudi uspelo, čeprav je bil to za društvo velik organizacijski in finančni zalogaj. Leta 2015 pa so člani društva poskrbeli tudi za obnovo spomenika, posvečenega žrtvam prve svetovne vojne, in za ureditev njegove okolice. S tem, da so originalni kip generala Maistra iz kremenita, ki je bil do izdelave bronastega nameščen na trgu, poklonili osnovni šoli, pa je društvo vzpostavilo trdno in trajno vez med

mladimi, društvom in občino. Nato je Lorenčič vse zbrane povabil k ogledu bogatega kulturnega programa, ki so ga za to priložnost pripravili učenci osnovne šole in člani Kulturnega društva Cerkevjak. Ob koncu programa so razvili še prapor Društva general Maister Cerkevjak.

Sledila je 12. skupščina Zveze društev generala Maistra, ki jo je vodilo delovno predsedstvo na čelu s podpredsednikom Zveze društev Vitkom Rošem. Na njej sta o delu Zveze društev poročala predsednik magister Milan Lovrenčič in generalni sekretar Rudolf Pfajfar. Zveza je lani organizirala izjemno veliko dogodkov, od predavanj in okroglih miz do proslav in pohodov, na katerih so obeležili najpomembnejše dogodke iz slovenske zgodovine. K temu je prispevalo tudi društvo v Cerkevjaku, ki je ob občinskem prazniku organiziralo tradicionalni pohod po severnih mejah

občine Cerkevjak. Zelo uspešno so pripravili in izvedli tudi osrednjo slovensko proslavo ob državnem prazniku, imenovanem dan generala Maistra, ki jo je prenašala nacionalna televizija. Zelo bogat program dela si je Zveza društev zadala tudi za letošnje leto.

Ker letos mineva sto let od Majniške deklaracije in deklaracijskega gibanja, so na skupščini spregovorili tudi o tej temi. Kot je povedala zgodovinarica Vlasta Stavbar, bo 30. maja 2017 minilo sto let, od kar je v dunajskem parlamentu v imenu južnoslovanskih poslancev, združenih v Jugoslovanski klub, dr. Anton Korošec prebral Majniško deklaracijo.

»Majniška deklaracija je tako postala temelj sodelovanja in skupne politične dejavnosti jugoslovanskih politikov, ki ju je izjava opredelila v kratkem, a strnjem in pomensko močnem besedilu: 'Podpisani po-

slanci, združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo na temelju narodnega načela in hrvaškega državnega prava, naj se vsa ozemlja monarhije, v katerih prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, zedinijo pod žezlom Habsburško-lotarinške dinastije v samostojno državno telo, ki bode prosto vsakega narodnega gospostva tujcev in zgrajeno na demokratičnem temelju. Za uresničenje te zahteve svojega enotnega naroda se bodo zavzeli z vso silo. S tem pridržkom se bodo podpisani udeleževali parlamentarnega dela.' Majniška deklaracija je eden od najpomembnejših narodnopolitičnih programov, ki so opredelili zgodovino Slovencev v 20. stoletju,« je dejala Stavbarjeva. Po njenih besedah je bil v slovenskih deželah velik odziv na Majniško deklaracijo, zlasti od junija do začetka septembra 1917. V sodnem okraju Sv. Lenart je bilo zbranih 2482 podpisov, 21 občin je izreklo podporo Majniški deklaraciji. Poleg okrajnega zastopstva iz Lenarta, ki je v svoji izjavi 11. januarja 1918 izrazilo svoje navdušenje in zaupanje Jugoslovanskemu klubu in še posebej dr. Antonu Korošcu in njegovemu zastopniku Ivanu Roškarju, je tudi izjava 341 žena in deklet župnije Sv. Lenarta. Občinski

odbor Sv. Antona v Slovenskih goricah (danes Cerkvenjak) pa je podal svojo izjavo 26. januarja 1918. Katoliško in bralno društvo pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah se je 27. 1. 1918 enoglasno opredelilo za deklaracijo zato, 'ker deklaracija ni samo politična, ampak tudi nepopisno velikega gospodarskega pomena za jugoslovanske dežele'. V lenarškem okraju so priredili tudi deklaracijski shod, in sicer pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah (danes Trnovska vas) 21. aprila 1918. Zbralo se je 500 udeležencev, govoril pa je poslanec Miha Brenčič.

Kot je dejala Stavbarjeva, se je iz deklaracijskega gibanja v avgustu 1918 rodila odločitev o ustanovitvi Narodnega sveta za Slovenijo in Istro v Ljubljani. Ob tem sta časnika Slovenski narod in Slovenec zapisala: »Slovenski narod si je izvolil narodni svet zlasti za to, da bo pripravljen na tisti zgodovinski trenutek, ko bo prevzel skupaj s Hrvati in Srbi vse pravice in dolžnosti državne samostojnosti.«

Na skupščini so napovedali simpozij o Majniški deklaraciji

in njenem pomenu. Poleg tega so sprejeli v Zvezo društev generala Maistra dve društvi iz Šaleške doline in Pomurja, ki so ju ustanovili v lanskem letu in sta se že izkazali za izjemno aktivnim delom.

Zgodovinar Aleš Arih je dal pobudo, da bi zasebno knjižnico generala Maistra, ki so jo njegovi potomci poklonili Univerzitetni knjižnici v Mariboru, razglasili za kulturni spomenik državnega pomena, saj priča o duhovnih razsežnostih njegove osebnosti. Člani skupščine so njegovo pobudo sprejeli in jo bodo posredovali ministrstvu za kulturo.

Prva sobota v aprilu je v Cerkvenjaku minila v znamenju spomina na pesnika in generala Rudolfa Maistra in njegove borce, ki so Sloveniji izbojevali severno mejo.

Prispevek in fotografije so iz lokalne revije ZRNJE iz Cerkvenjaka.

Urednik revije: Edvard Pukšič.

12. skupščino Zveze društev generala Maistra je vodilo delovno predsedstvo na čelu z podpredsednikom Zveze društev Vitkom Rošem.

Župan občine Cerkvenjak Marjan Žmavc se je zahvalil predsedniku Zveze društev generala Maistra magistru Milanu Lovrenčiču.

Domoljubni literarni dogodek v Mestni knjižnici Grosuplje

Nadja Leban

Letošnji 20. april je bil za Mestno knjižnico Grosuplje malce nenavaden. Zvečer so se v njej zbrali ljubitelji poezije, da bi prisluhnili pesnici Zvezdani Majhen. Ni jih bilo prav veliko, a je bilo vzdušje kljub temu silno toplo in iskreno, nabito s pozitivno energijo. Verjetno zato, ker pesnica s svojo neposredno in zelo odkrito besedo takoj vzpostavi stik s poslušalci, morda pa tudi zaradi tega, ker je skupaj z organizatorjem večera, Društvom generala Maistra Grosuplje, izbrala domoljubne pesmi, ki so danes še posebej aktualne, potrebne in nagovorijo ter se dotaknejo slehernega poslušalca.

Zvezdana Majhen je pesnica z velikim domoljubjem v srcu. Ob branju pesmi je brez dlake na jeziku spregovorila o domovini in domoljubju nekoč in danes. Slehernik se lahko vpraša, ali se ga sploh še zavedamo, kot smo ga občutili v prelovnih trenutkih naše daljne in malo bližnje preteklosti. Ga gojimo, živimo, izkazujemo in prenašamo na potomce?

Skozi vprašanja, pesmi in kasnejši pogovor smo odstirali pesničina domoljubna čustva, njeno razmišljanje o današnjem času in odnosu do njega, občutke, ki so jo navdihovali pri pisanju, pa seveda njene vzornike, kot je bil med drugimi tudi velik vojskovodja, domoljub in pesnik general Rudolf Maister.

Ko so obiskovalci po končanem literarnem večeru odhajali domov, se je zdelo, da sta se jih pokončna drža in samozavest generala Maistra ter pesnice Zvezdane Majhen dotaknila. Moram priznati, da sem tudi sama, ki sem vodila pogovor s pesnico, odhajala popolnoma prevzeta. Spraševala sem se, kaj lahko v tem kaotičnem in demoraliziranem svetu kot posamezniki naredimo za svojo domovino, državo, sodržavljane in seveda tudi zase,

da bo naša skupna prihodnost svetlejša, sobivanje boljše in občutek pripadnosti naši ljubljeni Sloveniji globlji ter bolj oza-veščen.

Če so tudi drugi udeleženci občutili podobno, je bilo poslanstvo literarnega večera doseženo.

Želimo si še več podobnih družabnih dogodkov, ki bi privabljali ljudi v knjižnico in jih združevali, hkrati pa jim polepšali dan ali večer.

SLOVENEK SEM - nesojena slovenska himna

Anton Božič

Vsi vemo, da je besedilo za slovensko himno napisal dr. France Prešeren. Veliko jih ve, da je nesojeno slovensko himno uglasbil Ipavec, ne vedo pa, kateri. V rodbini je bilo več glasbenikov, uglasbil pa jo je Gustav Ipavec. Skoraj nihče pa ne pozna pisca besedila Slovenec sem. Besedilo je luč sveta prvič zagledalo v Celovcu

v mesečniku Slovenski glasnik št. 3, z datumom 3. marec 1866, s podpisom Jakob Gomilšak. Pesem je napisal 15. oktobra 1865 med študijem bogoslovja v Gradcu, kjer se je med samimi Nemci počutil popolnoma osamljenega, zato mu je bila ljubezen do domovine edina tolažba na tujih tleh. Dne 9. oktobra 1882 je Gustav Ipavec

s počasnimi koraki odhajal od redne nedeljske maše proti domu. Blizu hiše ga dohitel trški učitelj Vučnik in mu maha s kosom papirja, na katerem je napisana pesem, ki ga hipoma navduši. Pohiti proti domu, odpre klavir in po kratkem ogrevanju mu prsti skoraj sami zaigrajo. Napev je bil končan v četrto ure. Tako se je tisto nedeljsko

Himna: 1. zapis v notah

Jakob Gomilšak 1843 - 1906

Gustav Ipavec 1831 - 1908

dopoldne rodila nova slovenska narodna himna. Pesem se je hitro razširila med sosednjimi slovanskimi narodi. Prepevali so jo Slovenci, Hrvati, Srbi, Čehi. V pesmi je čutiti, da je dobe hlapčevanja konec – »s ponosom reči smem: Slovenec sem!»

Prešernova Zdravljica, ki jo je leta 1905 uglasbil Stanko Premrl, se je začela uveljavljati 1917. leta.

Jakob Gomilšak (1843–1906)

Jakob Gomilšak, priložnostni pesnik, pisec domoznanskih člankov, zbiratelj ljudskega blaga, pisec biografskih in zgodovinskih člankov ter potopisov, se je rodil 1. maja 1843 v Bišu v dolini Pesnice sredi Slovenskih goric.

Prve razrede šole je dokončal v Gradcu, nato pa ga je stric poslal v Maribor, kjer je končal višje razrede. V letih 1863-1867 je opravil teološki študij v Gradcu. Po mašniškem posvečenju leta 1867 je služboval najprej v Radgoni, kjer je bil kaplan do 1876. leta, nato pa so cerkvene oblasti ugodile

njegovi prošnji za mesto nemškega pridigarja v Trstu. To službo je opravljal desetletje in pol, nakar je poklicno pot končal kot profesor verouka na realni gimnaziji v Trstu (1891-1905). Umrl je 23. marca 1906 v Trstu.

Krajše publicistične prispevke je Gomilšak objavljaval v več slovenskih časopisih (npr. tržaška Edinost in Brivec, Slovenski narod) ter v Slovencem naklonjenih nemških listih, poleg tega je objavljaval geografsko-etnografske članke, folkloristične in zgodovinske spise, potopise, biografije in leposlovna besedila.

Pesem **Slovenec sem** predstavlja vrh njegove lirike; je po uglasbitvi Gustava Ipavca je ponarodela in bila kandidatka za slovensko himno.

Obstaja še peta kitica, ki se je ohranila le v starem rokopisu, in pravi: »Slovenec sem! Na boj za brate mile, če žugajo sovražne sile, veselo grem! Slovenec sem!».

Gomilšak je tudi avtor znane prleške pesmi Dere sen jaz mali bija.

Gustav Ipavec (1831-1908)

V veliki družini Ipavcev se je 15. avgusta 1831 v Šentjurju pri Celju rodil Gustav Ipavec. Po študiju medicine se je vrnil v rodni kraj, kjer je nadaljeval očetovo prakso. Bil je zelo aktiven na raznih področjih in bil v času največjega razmaha taborskega gibanja izvoljen za šentjurskega župana. Leta 1855 je ustanovil mešani pevski zbor, izjemne zasluge je imel na področju sadjarstva, vinogradništva, poljedelstva in čebelarstva. Zavzemal se je za napredek šolstva in bil član šolskega nadzornega sveta. Bil je tudi član raznih društev. Na glasbenem področju je imel izreden sloves, saj je melodije vedno pisal tudi za navadnega človeka. Še poseben sloves je doživela udarna domoljubna himna Slovenec sem. Veliko njegovih del je ponarodelih. Umrl je 20. avgusta 1908 v Šentjurju, kjer je tudi pokopan. Več o tem velikem Slovencu lahko preberete na spletnih straneh.

Pesem Slovenec sem je tudi himna ZDGM.

Rokopis, v Gradcu dne 15. oktobra 1865, Jakob Gomilšak

Slovenski glasnik

Letna skupščina Belokranjskega društva general Maister

Jože Matekovič, predsednik Belokranjskega društva general Maister

Na letni skupščini Belokranjskega društva general Maister, ki je bila v petek, 24. marca 2017, smo spregovorili o delu v preteklem letu in naredili načrte za letošnje leto. V letu 2016 je društvo razvilo društveni prapor, na kar smo še posebno ponosni.

Na skupščini se je predsednik BDGM posebej zahvalil vsem sodelujočim pri razvitju prapora in organizaciji slovesne proslave ob državnem prazniku - dnevu Rudolfa Maistra. Zahvala gre tudi vsem trem belokranjskim občinam /Črnomelj, Metlika in Semič/ za njihove donacije.

Belokranjsko društvo general Maister šteje danes 62 članov, vsi so donirali sredstva za spominske zlate žebličke, ki krasijo drog novega prapora.

Letne skupščine so se poleg članov društva udeležili prof. dr. Janko

Prunk, podpredsednik ZDGM, Darko Zevnik, župan občine Metlika, Štefan Misja, podžupan občine Črnomelj in predstavnik veteranskega društva Sever, Bojan Jakša, podžupan občine Semič, Milan Travnikar, predsednik občinske organizacije Zveze združenj borcev za vrednote NOB, Jože Vraničar, predstavnik skupine Telovadnega društva SOKOL iz Metlike - vsi našeti so tudi člani našega društva - in Peter Golobič, predstavnik Območnega združenja Zveze slovenskih častnikov.

Na skupščini smo izvolili Branka Banovca iz Črnomlja za nadomestnega člana v nadzornem odboru društva in potrdili imenovanje Romana Golobiča za praporščaka društva.

Praporščak je nalogo prevzel častno in ponosno, saj je bil njegov stari oče Janez Johan Golobič iz Sel tudi Mai-

strov borec.

Po skupščini društva je zaslužni prof. dr. Janko Prunk, podpredsednik Zveze društev general Maister, predaval na temo Slovencev in slovenstva. Izredno zanimiv je bil prikaz zgodovine Slovencev in njihove borbe za samostojno Slovenijo.

Foto: Bruno Jelenko

Tilka Dorič

Pesmi naše članice Doričeve, ki jih je prebrala na zboru društva "Franjo Malgaj" Ravne na Koroškem v mesecu marcu.

Mladina slovenska zdaj trpi,
nobene službe ne dobi,
žalost se širi naokrog,
sliši se otroški jok.

Slovenec se zapira vase,
čaka le na nove čase,
ko bodo v vladi se zganili,
boljše zakone krojili.

V tujo vojsko silijo naš rod,
fante naše dali bi povsod.
Slovenke mlade, same hodile bi okoli,
postale naj bi ovce "Dolly".

Mi znamo tudi nevtralni bit,
ni treba za tujce se borit.
A geslo naše je že znano:
"Tujega nočemo, svojega ne damo."

Vstani zdaj Alenčica,
pokliči Matjaža "šoc'na",
naj v parlament že gre
in reši te zadeve vse.

NEIZKUŠENA DOMOVINA

Domovina rajsko mila,
kaj si ti nam zdaj storila,
tujcu si pravico dala,
nas boš v sužnost popeljala.

Vsak nas bo lahko preganjal,
tu se tujec bode klanjal,
vsiljeval bo vero svojo,
poteptal bo zemljo mojo.

Nič ni hujšega storiti,
kot državljanstvo podariti
tistemu, ki ni za rabo,
dela pa samo zgago.

Nekateri razkošno res živijo,
ogromne plače si delijo,
delavcem delajo skomine,
privoščijo jim le drobtine.

Zapravlja se naš denar,
za delavce in upokojece nikomur ni mar.
Tudi mi si želimo normalno živeti,
ne silite nas, da že mogli bi umreti.

KANČEK RESNICE O PRAVLJICI

Kaj še skriva Peca v sebi
razen svinca in zlata?
V njeni votlini še spita
Kralj Matjaž in Alenčica.

Včasih, ko se prebudita,
pogledata na Slovenijo.
Blagostanja ji želita
in mnogo miru.

Da bi rod slovenski
bil trden in močan,
da ne bi bil nikoli
tujcu več tlačan.

Vsi ljudje na svetu
naj spoznali bi,
da zibelka slovenska je -
kjer kralj Matjaž še spi.

Alenčica Matjaža vpraša:
"Ali Slovenci se še ljubijo,
ali še držijo skupaj,
ko domovino branijo"

"Težko bi rekel, se mi zdi,
da noben'ga prav'ga reda ni.
Z ljubeznijo je pa tako,
da televizijo rajš' gledajo."

Peca je naš simbol,
tudi kralj Matjaž in Alenčica,
da bi še mnogo let
to naša pravljica bila.

Alenčica Matjaža vpraša:

"Ali Slovenci se še ljubijo,
ali še držijo skupaj,
ko domovino branijo"

"Težko bi rekel, se mi zdi,
da noben'ga prav'ga reda ni.
Z ljubeznijo je pa tako,
da televizijo rajš' gledajo."

Peca je naš simbol,
tudi kralj Matjaž in Alenčica,
da bi še mnogo let
to naša pravljica bila.

Dorič Tilka
Tilka Dorič

Društvo general Maister Ljubljana na izletu po poteh generala Rudolfa Maistra

Mitja Meršol

Društvo general Maister Ljubljana je sredi maja pripravilo izlet po poteh generala Rudolfa Maistra. Avtobus je iz Ljubljane popeljal najprej proti Mariboru. Na pokopališču na Pobrežju smo skupaj s predsednikom društva Dušanom Vodebom položili venec na grob generala Maistra in od takrat naprej pravzaprav nismo več sedeli v avtobusu, ampak skupaj z generalom Maistrom v časovnem stroju. Z mariborskega Pobrežja smo se odpravili proti Gornji Radgoni in se ob pogledu na Šentilj spomnili Maistrove zgodovinske vloge pri postavljanju novih meja Slovenije.

V Gornji Radgoni smo se najprej ustavili v Radgonski kleti, kjer so nam ob prijatni degustaciji zelo natančno predstavili 165-letno zgodovino radgonske penine in nazorno razložili njeno nastajanje. Po obisku kleti smo se odpravili na zgodovinsko Alejo velikih in se z vencem spomnili dr. Antona Trstenjaka, ki je pred več kot 20 leti predlagal magistru Milanu Lovrenčiču ustanovitev društva v spomin na generala Maistra. Milan Lovrenčič, ki je sedaj predsednik Zveze društev general Maister, je njegovo pobudo uresničil. Predsednik radgonskega društva general Maister, Milan Nekrep, nam je med sprehodom po Gornji Radgoni pojasnjeval razne

zgodovinske dogodke, ki so se odvijali v mestu, še zlasti tistih iz časov vojne za samostojno Slovenijo, na kar opozarja spomenik na julijsko bitko leta 1991. Svet je lep, a dom je svet piše na stičišču Maistrovega trga in Aleje velikih.

Po (gurmanskem) skoku na kmečki turizem Roškar v Slovenskih goricah smo se odpravili še na bližnji Zavrh. Tja je na oddih k prijatelju in lenarškemu notarju Franu Štupici pogosto zahajal Rudolf Maister, si z Zavrha ogledoval lepoto pokrajine pod seboj in pisal pesmi. Na Zavrhu je nastala Maistrova druga pesniška zbirka in v njej tudi pesem z naslovom Završki fantje. Završani so generala in pesnika za vselej ohranili v lepem spominu in leta 1963 mu je turistično društvo, ki je bilo ustanovljeno pod njegovim imenom, postavilo najprej lesen stolp, ki so ga morali zaradi dotrajanosti dvajset let kasneje porušiti in namesto njega postavili jeklenega.

Ob vzponu na stolp in zlasti zato, ker smo bili na izletu ves čas v mislih in spominih skupaj z generalom, se mi je v zapisovanje o izletu spontano nekako vpletalo pesniško rimanje, kot da smo se v tem našem majskega časovnega stroju neposredno pogovarjali z generalom Maistrom:

Dr. Anton Trstenjak

Dragi general Maister,
tebi, velikemu slovenskemu sinu,
smo se sredi maja
v Mariboru poklonili
tvojemu spominu.
Nato smo v Radgoni
spoznavali penino,
našo sijajno imovino
in z njo nazdravili
tebi in tvojemu boju
za domovino.
Na Zavrhu, od koder si opazoval
lepote dolin in vrhov
in pisal pesmi,
smo se povzpeli na tvoj stolp
v počastitev tvojih stihov.
Bil si z nami v časovnem stroju,
z nasmehom si nas objel,
delil z nami dneve nekoč
in dneve danes,
nas dvigal v utripe domoljubja.
Bil je lep izlet,
v naših mislih, srcih general Maister
bil si ves čas vpet.

Alfonz Šarh, zeleni kader v Pohorskih gozdovih in narodni heroj NOB

mag. Milan Lovrenčič, predsednik Zveze društev general Maister

Pretresljiva je izpoved o pohorskem kmetu, rojenem v Slovenski Bistrici 1893. leta in padlem v narodno osvobodilnem boju, skupaj z njegovimi sinovi v poslednjem boju Pohorskega bataljona 8. januarja 1943 na Osankarici na Pohorju. Alfonza Šarha smo poznali predvsem kot upornika proti nemškemu okupatorju, ki je deloval na Pohorju in povzročil nemškemu okupatorju mnogo težav. Manj pa vemo o njem kot uporniku proti Avstro-Ogrski monarhiji, ki bi ji moral kot vojak obveznik služiti. Temu pa se je uprl in na Pohorju vodil tako imenovani Zeleni kader. V tej enoti so bili dezertarji avstrijske vojske, ki so se skoraj dve leti skrivali po Pohorju. Avstrijska policija jih je v vsem tem času zasledovala, vendar v večji meri brez uspeha. Zeleni kader so bili vojaški obvezniki, ki so služili v Galiciji in kasneje na Soški fronti. Ko pa so uvideli, da ne branijo svoje domovine, ampak državo, ki je v razpadanju, torej Avstro-Ogrsko monarhijo, so

se uprli in se skrivali po Pohorskih gozdovih. Zato so jih imenovali Zeleni kader. K prepričanju, da bo Avstro-Ogrska država razpadla in da se bo oblikovalo novo državno telo Slovencev, Hrvatov in Srbov, jih je navdajalo več pozivov. Na eni strani je bil na Vidov dan leta 1914 organiziran sokolski zlet, na katerem je bil glavni govornik Franjo Rosina, ki je spodbudil udeležence za delovanje proti germanizaciji. Sočasno pa sta aktivno delovala dr. Anton Korošec in dr. Janez Evangelist Krek, ki je spodbudil domoljubje s pozivom »Dvignite glave, ker se bliža vaše odrešenje.« Alfonz Šarh je opisal, kako je policija obračunala z udeleženci sokolskega zleta in pretepala udeležence, ko jih je aretirala in odpeljala v zapor v Maribor. Orožniki so jih martretirali in jim vzklikali »Srbske svinje!«. Vsi kasnejši dogodki so ga utrdili v prepričanju, da je Avstro-Ogrska monarhija ječa narodu in zato je, kljub težkim pogojem, skupaj s tovariši preživel dve leti na Pohor-

ju. Ko pa se je sredi oktobra vrnil v svoj domači kraj, je organiziral večjo skupino fantov, ki so se na poziv generala Rudolfa Maistra zapeljali v Maribor.

Ko je bila domovina leta 1941 ponovno ogrožena, se je zopet uprl in s svojimi sinovi in tovariši organiziral Pohorski bataljon, ki je z orožjem nastopil proti okupatorjem. Žal je bil izdan, tako kot večkrat, ko je bi v enoti Zelenega kadra. Čeprav je bila zanj razpisana nagrada v višini 60 kron, se je orožnikom spretno izmikal, in izkušnje, ki si jih je pridobil na Pohorju v letih 1916 – 1918, so bile dragocene za organiziranje odpora, ki ga je organiziral s Pohorskim bataljonom.

Alfonz Šarh je svetel vzor brezmejnega domoljubja, ki je za ceno svojega življenja in življenja svojih sinov ter prijateljev dal svoj dar domovini na oltar.

Dan Slovenske vojske v Slovenj Gradcu

Vladimir Ovnič

Na dnevu Slovenske vojske se je 15. maja 2017 s pomočjo Koroškega domoljubnega društva Franjo Malgaj predstavila tudi Zveza društev general Maister.

